

NOTULEN VAN DE 138^e VERGADERING VAN DE ADVIESCOMMISSIE VOOR BURGERLIJK
PROCESRECHT van 23 maart 2011

Opening:

10 De voorzitter opent de vergadering.

Voorafgaand aan de vergadering zijn de volgende stukken verspreid:

- een voorontwerp van een Wet tot wijziging van de Wet collectieve afwikkeling massaschade (hierna: het voorontwerp), inclusief een concept Memorie van Toelichting op het voorontwerp;
- 15 - een nota \ over het voorontwerp, inclusief bijlagen;
- de concept notulen van de 137^e vergadering.

Notulen:

20 De notulen van de 135^e, 136^e en 137^e vergadering worden vastgesteld.

Het voorontwerp Wet collectieve afwikkeling massaschade

25

De adviescommissie complimenteert het Ministerie met het heldere concept voor de Memorie van Toelichting.

30

Op voorstel van de voorzitter wordt het voorontwerp artikelsgewijs besproken.

Artikel 3:305a BW

35

Er wordt vastgesteld dat het moeilijk is om meer duidelijkheid te geven over de vraag wanneer een stichting of vereniging (hierna zal kortheidshalve steeds gesproken worden over een stichting) representatief is. In het CAO-recht heeft deze eis echter niet tot wezenlijke problemen geleid.

Ten aanzien van de opmerking in de concept Memorie van Toelichting dat het mogelijk is dat een stichting naast de belangen van derden ook een eigen belang heeft, wordt opgemerkt dat dit soms ook nuttig kan zijn.

De vraag wordt gesteld of steeds duidelijk uit de schikkingsovereenkomst blijkt welke vergoedingen naar de stichting gaan. Vanuit het Ministerie wordt daaromtrent opgemerkt dat deze vergoedingen, gelet op artikel 6:96 lid 2 BW, niet ten laste van de benadeelden komen. Een lid merkt op dat de rechter geen zicht heeft op de vraag of de benadeelden een deel van hun vergoeding moeten

5 afdragen aan de stichting. Vanuit het Ministerie wordt aangegeven dat er geen aanwijzingen zijn dat dit soort regelingen worden getroffen en dat daarvoor ook veel administratie zou zijn vereist. In het algemeen betalen benadeelden vooraf een bepaald bedrag aan de stichting, welk bedrag veelal wordt teruggegeven indien een overeenkomst tot stand komt. De suggestie wordt gedaan om in de WCAM op te nemen dat de rechter kan vragen naar de vergoedingen die de stichting ontvangt. Ook als op dit

10 punt thans geen problemen bestaan, valt niet uit te sluiten dat dit in de toekomst wel het geval zal zijn. Vanuit het Ministerie wordt vastgesteld dat de rechter twee vragen zou moeten kunnen stellen:

- 1) wat betalen de benadeelden (per saldo) aan de stichting?
- 2) welk bedrag krijgt de stichting van de aansprakelijke partij?

15 Naast het probleem van de kosten van de procedure wordt ook gewezen op de mogelijkheid dat de kwaliteit van de stichting te wensen overlaat. In reactie daarop wordt opgemerkt dat dit alleen een probleem vormt als er slechts één stichting is die de belangen van de benadeelden behartigt. Indien er meerdere stichtingen zijn, dan profiteren zij alle van het werk van de stichting die de meeste kwaliteit in huis heeft. Verder merkt een lid op dat het hier in feite gaat om een algemeen probleem dat zich

20 voordoet in gerechtelijke procedures. Wat kan de rechter doen als een partij zich laat bijstaan door een minder goede procesvertegenwoordiger? Een ander lid werpt tegen dat het probleem in dit geval klemmender is omdat het hier om de belangen van veel mensen gaat. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat de Claimcode een belangrijke rol zou kunnen spelen bij de aanpak van dit probleem. De vraag wordt opgeworpen of een afwijzingsgrond zou moeten zijn dat "naar de overtuiging van de

25 rechter de belangenbehartiging onvoldoende gewaarborgd is." Als bezwaar daartegen wordt genoemd dat dit een standaard verweer zal worden. Ook de afschaffing van het eigen beursje laat zien dat dit een moeilijk terrein is voor de rechter. Verder wordt opgemerkt dat in ieder geval bij de WCAM de enige vraag zou moeten zijn of de schikkingsovereenkomst zelf goed is. De kwaliteit van de belangenbehartiging doet dan niet ter zake. Een lid voegt daaraan toe dat ook bij de collectieve actie

30 het probleem niet erg klemmend is omdat het daarbij niet gaat om vorderingen tot schadevergoeding.

Een lid stelt de vraag of de representativiteitstoets in het kader van artikel 3:305a BW anders is dan in het kader van artikel 7:907 BW. Vanuit het Ministerie wordt daarop geantwoord dat de representativiteitstoets onder deze twee regelingen inderdaad anders kan uitvallen. Dit zal worden

35 verduidelijkt.

Verder wordt een opmerking gemaakt over het feit dat op pagina 14 en 15 van de concept Memorie van Toelichting wordt gesteld dat de representativiteitstoets niet zal gelden voor collectieve acties die zien op de aantasting van belangen die grote groepen burgers gezamenlijk raken en die zich slecht

40 ervoor lenen om door individuele rechtsvorderingen te worden beschermd (zoals het belang van het

milieu en het belang van dierenwelzijn). Het is onduidelijk waaruit blijkt dat de representativiteitstoets niet zal gelden in dit soort gevallen en de tekst van het voorontwerp bevat op dit punt ook geen uitdrukkelijke uitzondering. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat deze uitzondering voortvloeit uit de verwijzing naar "de omstandigheden van het geval" in de tekst van het voorontwerp, maar dat dit
5 wellicht scherper kan worden uitgedrukt.

Er wordt vastgesteld dat indien niet voldaan is aan de representativiteitstoets dit bij de collectieve actie leidt tot niet-ontvankelijkheid, terwijl dit bij de WCAM leidt tot afwijzing van het verzoek. Er wordt voorgesteld om in de Memorie van Toelichting op te nemen dat dit verschil wordt verklaard door het
10 feit dat het verzoek tot verbindendverklaring van een WCAM-overeenkomst door partijen gezamenlijk wordt gedaan, terwijl de collectieve actie enkel door de stichting zelf wordt ingesteld. Een lid voegt daaraan toe dat bij de WCAM er al een overeenkomst ligt en dat het dan moeilijk voorstelbaar is dat deze niet aan de rechter zou mogen worden voorgelegd. In dit geval is afwijzing daarom logischer dan niet-ontvankelijkheid.

15 De mogelijkheid van concentratie van collectieve acties of ambtshalve verwijzing wordt aan de orde gesteld. Een lid vraagt zich af wat er tegen concentratie van collectieve acties pleit. In de ogen van dit lid is concentratie van collectieve acties efficiënt. Daar wordt tegenover gesteld dat de aard van de zaken zeer verschillend kan zijn. Het lid dat eerder aan het woord was suggereert dat de concentratie
20 zich dan zou kunnen beperken tot massaschades. Een ander lid merkt op dat deze in de praktijk al geconcentreerd zijn. Collectieve acties tegen de Staat worden gevoerd in Den Haag en collectieve acties tegen financiële ondernemingen worden gevoerd in Amsterdam.

Als alternatief voor concentratie van collectieve acties wordt geopperd dat de mogelijkheid om
25 ambtshalve te verwijzen nuttig zou kunnen zijn. Een lid vraagt zich af wat er gebeurt als twee rechters dan naar elkaar verwijzen. Een ander lid merkt op dat voor de hand ligt dat vooraf afstemming plaatsvindt. Er wordt echter bezwaar gemaakt tegen de mogelijkheid van ambtshalve verwijzing omdat de procedure in beginsel van partijen is. Vanuit het Ministerie wordt tegengeworpen dat het in dit geval tevens gaat om het algemeen belang. Ambtshalve verwijzing bevordert de efficiëntie en voorkomt
30 tegenstrijdige uitspraken. De leden discussiëren over de vraag of de rechter in de praktijk van deze mogelijkheid gebruik zal maken. De voorzitter constateert dat een meerderheid van de leden van opvatting lijkt te zijn dat aangesloten dient te worden bij artikel 220 Rv.

Er wordt opgemerkt dat de concept Memorie van Toelichting niet ingaat op de vraag hoe collectieve
35 acties gefinancierd kunnen worden. Vanuit het Ministerie wordt aangegeven dat hier niets over is opgenomen, omdat er geen duidelijkheid is over de vraag hoe het probleem van financiering op een goede wijze kan worden opgelost. Er zitten, zoals bekend, haken en ogen aan de invoering van *no cure no pay* en reële proceskostenvergoedingen.

Artikel 7:907 BW

Ten aanzien van lid 3 onderdeel d wordt opgemerkt dat alternatieve geschilbeslechting slechts een optie moet zijn voor de benadeelden en niet een verplichting. Voorgesteld wordt om "de mogelijkheid van" toe te voegen vóór de woorden "een onafhankelijke beslechting".

5

Ten aanzien van de laatste zin van lid 4 wordt voorgesteld dat de verplichting om in de beschikking de aanvulling of wijziging van de overeenkomst te vermelden, niet alleen moet zien op gevallen waarin de overeenkomst wordt aangevuld of gewijzigd door de rechter, maar ook op gevallen waarin dit geschiedt door partijen. Een lid vraagt zich af of het niet beter is om de gewijzigde overeenkomst aan de beslissing te hechten. Een ander lid stelt voor om beide te doen. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat de wet niet vereist dat de overeenkomst wordt aangehecht aan de beschikking. Weliswaar spreekt artikel 1017 lid 2 Rv over de beschikking en de overeenkomst, maar deze bepaling ziet alleen op de mogelijkheid van inzage ter griffie. Artikel 1017 lid 3 Rv verplicht enkel tot bekendmaking van de beschikking zelf aan de gerechtigden. De overeenkomst staat veelal op internet. Deze oplossing wordt praktisch gevonden omdat dit een aanzienlijke kostenbesparing oplevert.

10

15

Artikel 7:908 BW

De vraag wordt opgeworpen of het niet mogelijk zou moeten zijn om reeds vóór de verbindendverklaring van de overeenkomst te 'opt-outen'. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat dit tot problemen zou leiden bij wijziging van de overeenkomst.

20

De verhouding tussen de directe actie tegen een verzekeraar en een WCAM-overeenkomst wordt aan de orde gesteld. Artikel 7:954 lid 5 BW bepaalt dat in het geval er meerdere benadeelden zijn en de verzekerde som ontoereikend is om allen te voldoen, de verzekerde som naar evenredigheid van de vorderingen wordt verdeeld over de benadeelden. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat deze bepaling in dit geval niet van toepassing is omdat het bij een WCAM-overeenkomst niet gaat om een uitkering krachtens de verzekeringsovereenkomst. Een lid merkt daarover op dat echter ook hier het probleem bestaat dat de verzekerde som onvoldoende kan zijn voor zowel de collectieve acties als de directe acties van opt-outers. Een lid suggereert dat in de overeenkomst gelden kunnen worden gereserveerd voor opt-outers. Het risico daarvan is echter dat opt-out aantrekkelijker wordt gemaakt, tenzij enkel een bedrag zou worden gereserveerd dat gelijk is aan het bedrag dat de opt-outers zouden hebben ontvangen onder de WCAM-overeenkomst. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat uitkeringen onder de WCAM-overeenkomst meetellen voor de maximaal verzekerde som. Als de verzekeraar te goede trouw heeft uitgekeerd, dan kan hij bij een directe actie zich op het standpunt stellen dat de maximaal verzekerde som is bereikt.

25

30

35

Artikel 1013 Rv

Ten aanzien van lid 5 wordt voorgesteld om in de eerste zin na de woorden "bekende personen" toe te voegen "ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten".

40

Ten aanzien van lid 4 wordt gevraagd of de term "opgeslagen" juist is. Vanuit het Ministerie wordt geantwoord dat dit de Europese terminologie is.

- 5 Er wordt gevraagd of er een regeling nodig is omtrent vertalingen. Het Ministerie zal dit in overweging nemen.

Ten aanzien van lid 4 wordt verder de vraag gesteld of het echt nodig is om de mogelijkheid te bieden aan gerechtigden om een afschrift van de processtukken op te vragen in plaats van deze uitsluitend op internet beschikbaar te maken. Vanuit het Ministerie wordt daarop geantwoord dat deze
10 mogelijkheid gehandhaafd zou moeten blijven, omdat niet iedereen toegang tot internet heeft.

Ten aanzien van lid 7 wordt de vraag gesteld hoe de rechter weet dat de oproeping een belanghebbende zal hebben bereikt. Vanuit het Ministerie wordt toegelicht dat de deurwaarders een rapport opmaken. Een lid reageert daarop met de opmerking dat de oproeping bij gewone brief kan
15 geschieden. Daarop stelt een ander lid dat het zinvol is als de rechter enige vrijheid heeft bij de beoordeling van de vraag of de oproeping voldoende belanghebbenden heeft bereikt. Verder wordt opgemerkt dat de regeling met name van belang is voor buitenlandse belanghebbenden. Er worden een aantal suggesties gedaan voor tekstuele aanpassingen. Ten eerste wordt voorgesteld om
20 "bereikt" te vervangen door "kunnen bereiken". Ten tweede wordt voorgesteld om "indien" te vervangen door "totdat" hetgeen mee zou brengen dat "voldoende" moet worden vervangen door "onvoldoende". Ten derde wordt voorgesteld om "van oordeel" te vervangen door "aannemelijk". De voorzitter geeft deze suggesties in overweging aan het Ministerie.

25 Ten aanzien van lid 8 wordt opgemerkt dat het niet duidelijk is of op de regiezitting inhoudelijke punten aan de orde kunnen komen. Daarbij wordt gewezen op de verschillen tussen de passages op pagina 11 en pagina 21 van de concept Memorie van Toelichting. Een lid merkt op dat deze passages zien op verschillende soorten regiezittingen die in verschillende stadia van het geding worden gehouden. Voorgesteld wordt om dit te verduidelijken.

30 De vraag wordt opgeworpen of het niet wenselijk is dat ook een inhoudelijke comparitie kan worden gehouden. Een lid merkt op dat de inhoudelijke behandeling dient plaats te hebben op de zitting en dat geen inhoudelijke behandeling zou moeten plaatsvinden als verweerders nog niet zijn opgeroepen. De rest van de adviescommissie kan zich daarin vinden.

35

Artikel 1015 Rv

Een lid vraagt zich af of voorkomen kan worden dat opt-outer aantrekkelijk is. Dit lid noemt als mogelijke maatregel een volledige kostenveroordeling ingeval de uitkomst van de procedure slechter is voor de opt-outer dan die zou zijn geweest onder de WCAM-overeenkomst. Een andere oplossing
40 zou wellicht kunnen zijn om de opt-outer te binden aan rechtsbeslissingen in de WCAM-

overeenkomst. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat dit internationaal niet aanvaard zal worden. Frankrijk heeft nu reeds bezwaren tegen de WCAM-overeenkomst. Verder wordt opgemerkt dat in de WCAM-overeenkomst geen rechtsvragen worden beantwoord.

- 5 Ten aanzien van de schorsing van aanhangige procedures wordt opgemerkt dat het nuttig is als het Hof Amsterdam een bericht stuurt van de indiening van het verzoek aan alle rechtbanken. Het Ministerie zal dit opnemen in de Memorie van Toelichting.

- 10 Ten aanzien van lid 2 sub F wordt gevraagd waarom het geschorste geding kan worden hervat om uitsluitend een kostenveroordeling te krijgen. Dit zou betekenen dat ondanks de WCAM-overeenkomst toch nog een inhoudelijke behandeling moet plaatsvinden. De adviescommissie stelt voor om deze mogelijkheid te schrappen.

Artikel 1018a Rv

- 15 Een lid stelt dat de rechter invloed zou moeten hebben op de beslissing over welke belanghebbenden worden opgeroepen voor de preprocesuele comparitie. Vanuit het Ministerie wordt opgemerkt dat alleen de potentiële partijen bij de overeenkomst zouden moeten worden opgeroepen. Het woord "belanghebbende" is daarom minder gelukkig.

- 20 Een lid vindt de sanctie van een veroordeling in de kosten wel erg vergaand. Een ander lid merkt op dat het hier zal gaan om een forfaitaire kostenveroordeling en dat deze sanctie dus niet erg effectief zal zijn.

- 25 Vanuit het Ministerie wordt de vraag gesteld of de adviescommissie iets ziet in de preprocesuele comparitie. Eén van de leden noemt het een mooi probeersel. De rest van de adviescommissie lijkt zich daarin te kunnen vinden.

- 30 Een lid oppert de mogelijkheid van introductie van de deelgeschilprocedure in dit soort zaken. Een ander lid is daar geen voorstander van en wijst op negatieve ervaringen met de deelgeschilprocedure. Dit lid ziet dat allerlei zaken als deelgeschil worden aangemerkt die dat niet zijn en heeft nog niet één deelgeschilprocedure gezien die een succes was. Een ander lid geeft aan dat het beeld landelijk anders is. Het is herhaaldelijk gelukt om op basis van een deelgeschilprocedure een schikking te bereiken. Er wordt nu gekeken in welke gevallen de deelgeschilprocedure nuttig is en in welke gevallen niet. Er wordt daarom geconcludeerd dat het op dit moment te vroeg is om ook hier de
35 deelgeschilprocedure te introduceren.

IPR

- 40 Ten aanzien van de IPR-rechtelijke aspecten wordt vanuit het Ministerie opgemerkt dat de geesten nog niet rijp zijn in Europa om een regeling over WCAM op te nemen in de Eex-verordening.

Rondvraag en sluiting

De aprilvergadering zal gaan over het voorstel kostendekkende griffierechten. Voor dit voorstel wordt geen internetconsultatie gehouden omdat het voortvloeit uit het regeerakkoord.

- 5 Nadat zij heeft vastgesteld dat er geen andere opmerkingen of vragen zijn, sluit de voorzitter de vergadering.